

Ольга Дорош

Секрети божого жучка

Діти люблять тримати у долонях *червоне чорнокрапкове сонечко* *Coccinella septempunctata*. Воно спокійно повзе по руці, а вони стрибають на одній нозі і приспівують: „Божжа корівко, полети на небо, там твої дітки їдять цукерки, кожній з них – по одній, жодної – тобі”. „Дивна назва, – напевне, думають діти. – Чому сонечко? Чому корівка? А чому – божжа? Адже зовні жук зовсім не схожий на корову!” Спробуємо з'ясувати деякі секрети божого жучка.

Що „божого” у цій комашці?

Як тільки не називають божу корівку у різних країнах! У Німеччині та Швейцарії це „жук Діви Марії”, у Аргентині – „жук святого Антонія”, у Таджикистані – „червонобородий дідусь”, англійці називають його „леді-жук”, а в багатьох країнах Європи кличуть „божа теличка”.

За давніми легендами, жучок живе на небі і прилітає на землю за Божим наказом, щоб принести радісну звістку. Люди вірили, що сонечко приносить гарну погоду, хороший врожай, сповіщає про народження дитини. Подейкують, що якщо загадати бажання і жучок злетить з долоні, воно обов'язково збудеться!

У англійців червоне забарвлення сонечка символізує страждання Ісуса Христа. Іншим поясненням епітету „божа” є мирний вигляд жука: „Божий жучок не може бути небезпечним, він приносить лише користь”. Він є символом добра і прощення.

Чому „сонечко” і чому сім плям?

У німців сім чорних цяток асоціюються з сімома скорботами Діви Марії. За переказами, бог Перун перетворив на „божу корівку” свою невірну дружину. Чорні плями на спині – сліди ударів блискавки: Перун сім разів карав дружину злісними блискавками. Ще одна легенда розповідає про громовержця, який мав сім синів. Якось він дізнався, що лише один з синів йому рідний. Він випробовував вогнем кожного, але врятувався лише сьомий син. З англійської сьомий день тижня – Sunday – це „день Сонця”, звідси й жук-сонечко.

Божі корівки відкладають яйця. Вони прикріплюють їх зі зворотної сторони листочка. З яєчок вилуплюються личинки, які зовсім не схожі на дорослих жучків

Чому сонечко – корівка?

Погодсья, сонечко зовсім не схоже на корову. Ну, хіба що таке ж неквапливе!

Але сонечко дає молоко. Саме так, не дивуйся! Щойно жучок відчуває небезпеку, він виділяє зі своїх колінних суглобів молочко. Щоправда, воно не біле, як у корови, а коричневе і має дуже різкий запах.

Це молоко містить спеціальні ферменти і отруту небілкової природи, що містить N-оксид кокцинеліну. Скуштувавши таке молочко, птахи і комахи покидають жука. Птахи ще довго чистять свій дзьоб від гіркої отрути. А у великих дозах молоко божої корівки навіть смертельне!

Багато народів вірили, що молочко сонечка п'ють самі боги, і воно дає їм велику силу. Тому вбивати жучка – гріх, адже боги можуть розсердитись на людей.

Добрий хижак?

Мало хто знає, що оця безневинна на перший погляд комашка є хижаком, та ще й дуже корисним! Божі корівки за день поїдають до 200, а їхні личинки – приблизно 800 попелиць. Цікавим є й те, що, наприклад, у Франції, Англії, Шотландії є спеціальні ферми, де розводять сонечок. Потім їх купляють садівники, щоб вберегти свої саджанці від злісних шкідників. Причому 50 жуків коштують приблизно 10 євро!

Проте не всі сонечка – добрі хижаки. Серед них трапляються й такі, що поїдають рослини. Наприклад, 28-микрапкове картопляне сонечко завдає значної шкоди сільському господарству, поїдаючи рослини картоплі, огірків, помідорів. Можливо, рослиноїдність цих видів-шкідників є ще однією ознакою, яка асоціює сонечко з коровою?

А ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ?

- Божі корівки належать до родини Сонечка (*Coccinellidae*) ряду Твердокрилих (*Coleoptera*), яка налічує 5 200 видів.
- Не всі жучки-сонечка червоні. Вони можуть мати жовте, біле, оранжеве, чорне і навіть рожеве забарвлення!
- Яскравий колір надкрил попереджує хижаків про небезпеку.
- Не завжди на спинці в них крапочки. Можуть бути коми, М-подібні, короноподібні плямки і навіть тире.
- Крапок на спині не обов'язково 7. Саме за кольором та кількістю крапок науковці відносять божих корівок до того чи іншого біологічного виду.
- За життя божя корівка відкладає до 2 000 яєць.
- За секунду сонечко здійснює 85 помахів крилами.
- Дуже популярні талісмани у вигляді сонечка. Причому кількість крапок має значення: одна – допомога у розпочатій справі, дві – символ зовнішньої і внутрішньої гармонії, три – успіх у прийнятті рішень, сім – щастя і любов.
- В Європі сонечко часто зображають на поштових марках як символ побажання щастя.

